

Keikkatyöntekijän toimeentulo muuttuvassa maailmassa

Millaista keskustelua keikkatyöntekijöistä ja heidän sosiaaliturvastaan käydään Ruotsissa, Tanskassa, Saksassa ja Isossa-Britanniassa? SAK:n Mahdollisuuksien aika -hankkeen selvitys tarkastelee palkansaajajärjestöjen näkemyksiä keikkatyöntekijöiden toimeentuloon liittyvistä haasteista ja ratkaisuista neljässä eri maassa.

Lisätietoja:

Alli Tiensuu

alli.tiensuu@sak.fi

mah dolli sien suuk aika

Sisällys

1	Johdanto: Mahdollisuuksien aika käsittelee keikkatyöntekijän toimeentuloa	3
2	Ruotsin LO haluaa parantaa työttömyysturvaa	4
3	Tanskan LO kehittää itsensä työllistäjien työttömyysturvaa uudella sopimuksella	6
4	Saksan palkansaajaliike laajentaisi sosiaalivakuutusta	7
5	Ison-Britannian palkansaajaliike arvostelee univesal credit -järjestelmää	9
6	Erot ja yhtäläisyydet eri maiden palkansaajaliikkeiden kannoissa	11
7	Lähteet.....	12

1 Johdanto: Mahdollisuuksien aika käsittelee keikkatyöntekijöiden toimeentuloa

SAK:n Mahdollisuuksien aika -hankkeen syksyn 2018 teema on keikkatyöntekijän toimeentulo. Tämä selvitys valottaa Ruotsin, Tanskan, Saksan ja Ison-Britannian palkansaajaliikkeiden näkemyksiä keikkatyöstä, epätyypillisistä työsuhteista ja niiden suhteesta sosiaaliturvaan. Tarkoituksena on myös selvittää, keskustellaanko verrokkimaissa samoista asioista ja mikä on maiden duunareita edustavan palkansaajakeskusjärjestön näkemys.

Ruotsi ja Tanska on valittu mukaan, koska ne ovat Pohjoismaita ja niiden yhteiskunnallisia rakenteita verrataan usein Suomeen. Saksasta puhutaan paljon esimerkiksi sen korkean työllisyysasteen ansiosta. Iso-Britannia on puolestaan ollut viime aikoina tapella, kun esimerkiksi OECD ehdotti maaraportissaan keväällä 2018, että Suomi ottaisi käyttöön sosiaaliturvan muotona *yleistuen*, johon OECD on ottanut vaikutteita Ison-Britannian *universal credit* -järjestelmästä. Yleistuen tapainen järjestelmä auttaisi OECD:n mukaan Suomessa työn vastaanottamisen kannustimiin, myös lyhemmissä työsuhteissa¹.

Suomessa keskustellaankin vilkkaasti työn vastaanottamisen kannusteista – esimerkiksi siitä, kannattaako nykyjärjestelmässä työttömän ottaa vastaan lyhytkestoista tai epätyypillistä työtä. Epätyypillisillä työsuhteilla voidaan tarkoittaa keikkatyötä, vuokratyötä, 0-sopimuksia ja itsensä työllistämistä².

Eri maiden järjestöjen haasteena varsinkin alustalouden keikkatyössä on työntekijän aseman määrittely. Moni alustayhtiö määrittää sen palveluksessa olevat itsensä työllistäjiksi, vaikka työn tekeminen tapahtuu enemmän työsuhteen kaltaisessa palvelussuhteessa. Itsensä työllistäjän asema on yleisesti vähemmän turvattu kuin työntekijän esimerkiksi sosiaaliturvan ja palvelussuhteen ehtojen suhteen.³

¹ OECD 2018

² TUC 2017

³ Esim. FinUnions/Väänänen 2018

Työn sanotaan olevan murroksessa. Puhutaan työsuhteiden muodon muuttumisesta, globalisaatiosta ja teknologian murroksesta sekä varsinkin jälkimmäisen mahdollisesti tulevaisuudessa tuomasta työpaikkojen kadosta. Työn muuttuminen ja työpaikkojen mahdollinen vähentyminen saattavat haastaa ihmisten toimeentuloa. Työpaikkojen mahdollisesti vähentyessä ja työn muuttuessa ihmisten toimeentulo tulisi turvata. Selvitys tarkastelee paitsi maiden sosiaaliturvan eroavaisuuksia myös vertailumaiden palkansaajajärjestön suhtautumista perustuloon, josta Suomessa on käyty ajoittain paljonkin keskustelua. Esimerkiksi Kelan perustulokeilu liittyy osaltaan niin lyhyiden töiden vastaanottamisen kannustamiseen kuin ajatukseen teknologian murroksesta.

SAK esittää omia ehdotuksiaan työttömyysturvan ja työttömien palvelujen uudistamiseksi viimeistään alkuvuodesta 2019. Ehdotukset etsivät ratkaisuja myös keikkatyön ja työttömyysturvan yhdistämisen ongelmiin. Tämä selvityksen tarkoituksena on taustoitaa vertailumaiden tilannetta SAK:n pohdinnan tueksi.

2 Ruotsin LO haluaa parantaa työttömyysturvaa

Ruotsalainen työttömyysturva

Ruotsin työttömyysturva koostuu ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta, peruspäivärahasta ja viimesijaisesta toimeentulotuesta. Suomalaisen työmarkkinatuen tapaista tukea ei ole, vaan ansiosidonnaisen tai peruspäivärahan enimmäismäärän 300 päivän jälkeen työtön siirtyy kuntien järjestämälle toimeentulotuella. Toimeentulotuen saamisen ehdot ovat tiukat. Sen hakijan on otettava vastaan kaikenlaista tarjottua työtä tai kuntouttavaa työtoimintaa. Ruotsissa asumistukea maksetaan vain alle 29-vuotiaille, lapsiperheille ja eläkeläisille.⁴

LO:n työehtoja ja työttömyysturvaa koskevat vaalitavoitteet 2018

Ruotsin ammattiliittojen keskusjärjestö LO:n⁵ vuoden 2018 vaalitavoitteisiin on kirjattu, että Ruotsin mallista tulee pitää kiinni: jokaiselle kuuluu elämiseen riittävä palkka ja jokaisen tulisi kuulua työehtosopimusten piiriin. Lisäksi LO:n mukaan kokoaikaisen työn tulee olla työnteossa normi. *Allmän visstid*⁶ eli määräaikainen työ, joka ei ole sijaisuus tai kausityö, tulee lopettaa.⁷ Lisäksi LO haluaa parantaa työttömyysturvaa. Etuuden tasoa se nostaisi niin, että taso noudattaisi palkkatason muutoksia. Työttömyyskassaan kuulumisen pitäisi järjestön mukaan olla myös edullisempaa, karenssit tulisi poistaa ja etuuksien piiriin tulisi olla helpompaa päästä.

Työttömyysturvan uudistaminen

Ruotsissa on meneillään hallituksen selvitys työttömyysturvan uudistamiseksi niin, että turva kattaisi nykyistä suuremman osan palkansaajista. LO:n Arbetet-lehden artikkelin mukaan vain joka kolmas työtön saa päivärahaa työttömyyskassalta. Osuus on pienentynyt reilusti viimeisen kymmenen vuoden ai-

kana. Yksi syy on, että epätyypillisten työsuhteiden osuus on kasvanut, joten työttömäksi joutuneet eivät ole saaneet täytettyä työttömyysetuuden edellytyksiä. Yksi keino olisi siirtyä työajan tarkastelusta palkan tarkasteluun.⁸

LO pitää selvitystä hyvänä, mutta näkee siinä myös huolenaiheita. LO:n mukaan on hyvä, että asiaa selvitetään, koska tällä hetkellä Ruotsissa on paljon ihmisiä, jotka eivät täytä työttömyysetuuden edellytyksiä ja ovat näin ollen työttömyysturvan ulkopuolella. Työaikatarkastelusta palkan tarkasteluun siirtymiseen LO suhtautuu epäillen. LO on huolissaan pelkän palkan mukaan määräytyvän työssäoloehdon täyttämisen vaikutuksista, koska ihmisten tulot vaihtelevat paljon. LO ehdottaa, että työaika pysyisi työssäoloehdon tarkastelun perusteena, mutta nykyisen 12 kuukauden tarkastelun sijaan aika lyhennettäisiin kuuteen kuukauteen tai niihin kuukausiin, joiden tulot olivat korkeimmat. LO pitää myös tärkeänä kassojen säilyttämistä liittojen yhteydessä, koska kassoilla on alakohtaista osaamista. Historiallisesti järjestelmä on myös johtanut vahvoin ammattiliittoihin.⁹

Sopeutumistyö, itsensä työllistäjien asema, keikkatalous ja perustulo

Ruotsissa on sovittu työmarkkinajärjestöjen ja hallituksen kesken "sopeutumistyöstä" (ruotsiksi *etableringsjobb*), jossa heikossa työmarkkina-asemassa oleva työskentelee ja koulutautuu samalla saaden osittain palkkaa ja osittain tukea valtiolta. Sopeutumistyön tarjoamismahdollisuus koskee työehtosopimuksen piirissä olevia työnantajia. Sopeutumistyöhön osallistuvan tulee olla vastasaapunut maahanmuuttaja tai pitkäaikaistyötön. Kahden vuoden sopeutumistyön jälkeen työsuhteen olisi tarkoitus muuttua vakituiseksi. Sopeutumistyömahdollisuus astunee voimaan 2019, ja sen odotetaan koskevan noin 10 000 ihmistä.¹⁰

⁴ Maanselkä 2017

⁵ Alaisissa liitoissa vajaa 1,5 miljoonaa jäsentä (LO Ruotsi 24.4.2018)

⁶ LO Ruotsi 20.10.2017

⁷ LO Ruotsi 2018A

⁸ Arbetet 26.2018

⁹ Arbetet 27.2.2018

¹⁰ LO Ruotsi 23.4.2018; LO 2018B; Helsingin Sanomat 19.4.2018

Ruotsin ammattiliittojen keskusjärjestön mukaan itsensä työllistäjien määrä on lähes kolminkertainen tunut pitkällä aikavälillä, sillä määrä on kasvanut 187 prosenttia vuoden 1993 jälkeen.¹¹ Naapurimaassamme on keskusteltu näennäisistä itsensä työllistäjistä.

Esimerkiksi rakennus- ja kuljetusalalla varsinkin muista maista tulevat ihmiset palkataan itsensä työllistäjinä, vaikka heidän työolonsa vastaavat enemmän työntekijän asemaa kuin itsensä työllistäjää.¹² Työntekijöitä on myös irtisanottu ja palkattu tämän jälkeen itsensä työllistäjien statuksella. LO:n mukaan näennäisen itsensä työllistämisen on loputtava työsuhteiden ehtojen kiertämisenä.¹³

LO julkaisi lokakuun 2018 loppupuolella raportin alustatalouden keikkatöistä, ”keikkataloudesta” (ruotsiksi *gig-ekonomi*). Raportin mukaan monet alustatalouden keikkatyöt ovat hyvin epäsäännöllisiä ja työehtosopimukset eivät pääasiassa koske niitä, koska monessa alustatalouden keikkatyössä työskennellään itsensä työllistäjien statuksella eikä työntekijänä. Tämä tulisi raportin mukaan kyseenalaistaa, koska keikkataloudessa työskentelevien työolot vastaavat enemmän työntekijän asemaa. Raportin mukaan usein keikkataloudessa työskentelevät eivät pääse sosiaaliturvan eli työttömyys-, sairaus- tai eläketurvan piiriin. Statuksen päivitys työntekijäksi auttaisi osaltaan tähän. Raportissa mainitaan myös, että ruotsalainen palkansaajaliike on ottanut joitakin askeleita puolustaakseen myös alustatalouden keikkatyöntekijöitä muun muassa kampanjoilla. Lisäksi esimerkiksi Ruotsin journalistiliittoon kuuluu myös itsensä työllistäjiä palkansaajien lisäksi.¹⁴

LO:lla ei ole virallista hallintoelimiensä kantaa perustuloon liittyen. Kannanotto epäsuorasti erilaisissa lausunnoissa on kuitenkin selkeä: LO puolustaa ansioturvan laajentamista ja Ruotsin nykyistä sosiaalivakuutusjärjestelmää. Se vastustaa kaikille saman-

suuriset etuudet tarjoavaa perusturvajärjestelmää ja sellaista perustuloa, johon julkisessa keskustelussa yleensä viitataan. Koska myös keski- ja suurituloiset ovat yleensä ansiosidonnaisten järjestelmien kannalla, niiden laajentamiseen ja kehittämiseen panostetaan yleensä enemmän kuin perusturva- tai perustulojärjestelmiin, mikä lopulta auttaa myös pienituloisia enemmän. Lisäksi sosiaalivakuutusjärjestelmät ovat rakennettu niin, että reservaatiopalkka pysyy melko korkeana. LO näkee myös nykyisessä Ruotsin sosiaaliturvajärjestelmässä ongelmia. Ne eivät järjestön mukaan kuitenkaan ole niin isoja, että olisi järkevää ajaa muutosta kohti aivan erilaista järjestelmää. Sen sijaan LO korjaisi nykyisen järjestelmän ongelmakohtia.¹⁵

Lisäksi LO:n lehden Arbetetin kolumnissa¹⁶ toimittaja Martin Klepke kirjoittaa perustulosta Suomen perustulokehityksen innoittamana. Klepke näkee perustulossa portin alempiin palkkoihin ja työssäkäyvän köyhälistön syntyyn. Alemman tuottavuuden töiden kompensoinnin perustulolla sijaan Klepke keskittyisi korkeamman tuottavuuden työn ja siitä saatavien voittojen tasaisempaan jakautumiseen.

¹⁵ Tieto saatu sähköpostitse LO:sta lokakuussa 2018; ks. myös esim. ”Låt oss vara väldigt tydliga: arbetslöshetsförsäkringen ska inte försörja dem som saknar förankring på arbetsmarknaden. Någon medborgarlön ska vi därför inte ha i Sverige.” (LO 12.9.2013.)

¹⁶ Arbetet/Klepke 15.1.2016

¹¹ Arbetet 14.7.2018

¹² Esim. Arbetet 15.6.2018

¹³ Arbetet 14.6.2018

¹⁴ LO Ruotsi 23.10.2018; LO Ruotsi/Palm 2018

3 Tanskan LO kehittää itsensä työllistäjien työttömyysturvaa uudella sopimuksella

Tanskalainen työttömyysturva

Tanskassa on mahdollista saada ansiosidonnaista työttömyysturvaa, jos työttömäksi jäänyt on työttömyyskassan jäsen ja tienannut yli raja-arvon viimeisen kolmen vuoden aikana. Työttömyyspäivärahaa voi saada enintään kaksi vuotta kolmen vuoden tarkastelujaksolla. Työttömyyden aikaiset työt voivat pidentää työttömyysetuuden kestoa. Työttömyysetuuden saanti edellyttää aktiivista työnhakua kunnallisen työvoimatoimiston kautta. Ansiosidonnainen työttömyysturvan taso on suhteellisen korkea. Tanskan työmarkkinat perustuvat helpon irtisanomisen ja nopean uudelleentyöllistymisen mahdollisuudelle. Jos oikeus työttömyysetuuteen päättyy, työtön voi hakea apua kotikunnaltaan.¹⁷

Keikkatyöstä ja työttömyysturvasta

Tanskan ammattiliittojen keskusjärjestö LO¹⁸ tilasi raportin epätyypillisistä työsuhteista professori Steen Scheuerilta vuonna 2017. Scheuerin raportin mukaan määräaikaisen työn määrä on pysynyt melko samana Tanskassa 2000-luvun alusta lähtien, eli noin kahdeksassa prosentissa. Toisen LO:n uutisen mukaan määräaikaisen työn, projektitöiden ja määräaikaisen vuokratyön määrä on kaikista työpaikkailmoituksista noin 13 prosenttia¹⁹. Osa-aikaisen työn määrä on lisääntynyt noin viidellä prosenttiyksiköllä nousemasta 20 prosentista 25 prosenttiin. Epätyypillisen työn tekijät kohtaavat heikompia työehtoja kuin muut, vaikka joissain ryhmissä heidän asemansa on parantunut. Heistä pienempi osuus kuuluu ammattiliittoihin tai työttömyyskassaan. Raportin johtopäätösten mukaan epätyypillisen työn tekijöillä on suurempi riski olla saamatta esimerkiksi palkallista sairauslomaa tai äitiysvapaata. Lisäksi epätyypillisissä työsuhteissa

on suurempi riski joutua työttömäksi, moni kokee taloudellisen tilanteensa epävarmaksi eikä usko omaan eläketurvaansa. Lisäksi epätyypillisissä työsuhteissa olevat saavat muita vähemmän koulutusta. Scheuerin mukaan epätyypillistä työtä tekevien tilanne on parantunut vuoden 2010 jälkeen. Eroa on muihin työntekijöihin, mutta ero on pienentymässä.²⁰

LO:n mukaan työn joustavuutta ei pitäisi Tanskassa lisätä määräaikaisten työsuhteiden avulla, koska Tanskassa on jo lähtökohtaisesti joustava työmarkkinamalli²¹.

LO tiedotti keväällä 2017, että uusi työttömyysturvvasopimus parantaa itsensä työllistäjien ja epätyypillisissä työsuhteissa olevien asemaa. Sopimus on työmarkkinaosapuolten välinen. Mallissa esimerkiksi freelancerit saavat työntekijän statuksen työttömyysturvajärjestelmässä. Ennen heidät on katsottu itsensä työllistäjiksi. Samalla mahdollistetaan itsensä työllistämisen ja työsuhteisen työn yhdistäminen paremmin, mikä myös parantaa kumpaakin tekevien asemaa.²²

Aiemmin etuuksien ehtojen täyttäminen on kestänyt näillä itsensä työllistäjillä muita ryhmiä kauemmin, koska he ovat kahden eri järjestelmän piirissä. Sopimuksen myötä itsensä työllistäjien asema rinnastuu työttömyysturvassa yhä useammin palkansaajiin.²³

LO:lla ei ole perustulosta virallisesti julkaistua kantaa eikä perustulosta keskustella Tanskassa kovin laajasti.²⁴

²⁰ LO Tanska 1.7.2017; LO/Scheuer 2017

²¹ LO Tanska 29.9.2017

²² LO Tanska 18.5.2017; LO Tanska 25.4.2017

²³ LO Tanska 18.5.2017; LO Tanska 25.4.2017

²⁴ Kysytty puhelimitse Tanskan LO:sta elokuussa 2018.

¹⁷ Pohjoismainen sosiaaliturvaporanali 13.8.2018; Yle 25.1.2018

¹⁸ LO:n alaisiin liittoihin kuuluu noin miljoona jäsentä, mikä vastaa noin 50 prosenttia työntekijöistä (LO Tanska 7.8.2018). 26.10.2018 tanskalaiset keskusjärjestöt LO ja FTF ilmoittivat liittyvänsä yhteen vuoden 2019 alusta. Tämä selvitys on tehty ennen yhteenliittymisilmoitusta.

¹⁹ LO Tanska 29.9.2017

4 Saksan palkansaajaliike laajentaisi sosiaalivakuutusta

Saksalainen työttömyysturva ja minityöt

Saksa toteutti laajan työttömyysturvauudistuksen vuonna 2004. Tämä niin kutsuttu *Hartz*-järjestelmä siirsi pitkäaikaistyöttömät, eli yli vuoden työttöminä olleet, yhtäläisen sosiaalisen tuen piiriin toimeentulotuensaajien kanssa. Ansiosidonnainen työttömyysturva aleni merkittävästi. Uudistuksen tavoitteena oli saada työttömät mahdollisimman pikaisesti takaisin työmarkkinoille.

Hartz-järjestelmän ansiosidonnainen työttömyysturvan pituus vaihtelee kuuden ja 24 kuukauden välillä riippuen edeltävien työsuhteiden kestosta²⁵. Työtön on veloitettu ottamaan vastaan myös omaan ammattitaitotason ja aiemman palkkatason alittavia tehtäviä. Ansiosidonnaisen työttömyysturvajakson jälkeen työttömät putoavat tarveharkintaiselle toimeentulotuella (*Hartz IV*). Tällä hetkellä Saksan työttömistä vain kolmannes on ansiosidonnaisen työttömyysturvan piirissä. Loput kaksi kolmasosaa saavat tarveharkintaista toimeentulotukea.

Vuonna 2004 tähän tarveharkintaiseen etuusmuotoon yhdistettiin aiempi pitkäaikaistyöttömien²⁶ työttömyysetuus ja toimeentulotuki. Samalla etuuden tasoa laskettiin. *Hartz IV*:n saamiseksi työttömällä ei saa olla omaisuutta ja myös puolison tulee olla pienituloinen tai vailla tuloja. Tuen saajat ovat veloitettuja työnhaakuun, ottamaan vastaan matalapalkkatöitä tai osallistumaan erilaisiin työttömille tarkoitettuihin ohjelmiin.

Hartz-uudistuksen yhteydessä mahdollistettiin niin sanotut minityöt (saksaksi *minijob*), joita tekee tällä hetkellä 7,5 miljoonaa työntekijää²⁷. Minityö tarkoittaa työtä, jossa voi ansaita korkeintaan 450 euroa kuukaudessa verottomana. Myös toimeentulotukea saava voi tehdä minityötä. Saadut tulot sovitetaan yhteen toimeentulotuen kanssa. Minityön työntekijä voi päättää itse, maksaako hän palkastaan sairas-, työttömyys- tai

eläketurvaa. Minitöiden lisäksi pitkäaikaistyöttömillä on mahdollisuus niin sanottuihin yhden euron töihin kolmannella sektorilla.

Palkansaajaliikkeen näkökulmia

Saksalainen palkansaajaliike on kritisoinut järjestelmää työttömien siirtämisestä samaan kategoriaan sosiaalipua saavien kanssa ja sen kyvyttömyydestä tarjota riittävästi erilaisia yksilöllisiä tukitoimia pitkäaikaistyöttömille.²⁸ Palkansaajaliike on erityisen huolissaan minitöiden lisääntymisestä ja sitä kautta ihmisten luisumisesta toimeentulotuen piiriin. *Hartz*-järjestelmä kannustaa työnantajia pirstomaan työsuhteita erityisesti matalapalkkatöissä. Se myös luo eläkeläisköyhyyttä.

Saksalainen ammattiyhdistysliike vaatiikin koko työttömyysturvajärjestelmän uudistusta. Sen mukaan määräaikaisten työntekijöiden sekä keikka- ja vuokratyöntekijöiden on saatava nykyistä helpommin oikeus ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan ja kaikesta työstä on jatkossa päästävä sosiaalivakuutuksen piiriin. Käytännössä se tarkoittaa, että työnantajan on vastattava työntekijöidensä sosiaaliturvamaksuista, jotta ne tulevat maksetuksi kaikesta tehdystä työstä ensimmäisestä ansaitusta eurosta lähtien. Tämä koskee etenkin minitöiden eläkemaksuja ja työttömyysvakuutusta.

Palkansaajaliike ei kannata Saksassa esitettyä minitöiden verottoman ansiotulon nostamista esimerkiksi 550 euroon. Saksan ammattiliittojen keskusjärjestö DGB:n²⁹ mukaan ansiorajan nostaminen siirtäisi entistä enemmän työntekijöitä minitöihin, joiden kautta työntekijä ei saa mahdollisuutta kattavaan sosiaaliturvaan.

Työehtojen suhteen Saksan ammattiyhdistysliike ehdottaa, että kaikki työ on saatava lakisääteisen minimipalkan tai työehtosopimusten vähimmäispalkan piiriin, ja että osa-aikatyöntekijöiden oikeutta lisätööhön on vahvistettava. Se lisäksi myös koulutustarjontaa ja laajentaisi työntekijöiden koulutautumismahdollisuuksia – erityisesti digitalisaation tuomien

²⁵ Jos työntekijä on ollut työsuhteisessa työssä (työttömyysvakuutusmaksut maksettu) viimeisen kahden vuoden aikana yhteensä 12 kk, hän voi saada työttömyysetuutta kuuden kuukauden ajan. Jos on ollut töissä 24 kk, etuutta voi saada 12 kk:n ajan. Yli 58-vuotiaat voivat saada etuutta 24 kk.

²⁶ Yli vuoden kestänyt työttömyys

²⁷ Lokakuu 2017

²⁸ Metallityöväen liitto & Ammattiliitto Pro/Kinnunen 2012

²⁹ Alaisiin liittoihin kuuluu noin 6 miljoonaa jäsentä (DGB 2015)

haasteiden vuoksi. Koulutuskokonaisuuteen se ehdot-
taisi myös työttömyysturvalla opiskelun mahdollista-
mista ja vähintään 200 euron kuukausittaisen aikuis-
koulutustuen takaamista työttömille.

Keikkatyö alustataloudessa

Alustatalouden keikkatyöntekijöiden asemaa on poh-
dittu saksalaisessa palkansaajaliikkeessä. Eri arvioi-
den mukaan Saksassa on noin miljoona ihmistä, jotka
työskentelevät erilaisten digitaalisten alustojen kautta.
Olennainen kysymys näiden työntekijöiden ansioiden
ja toimeentulon kannalta on Saksassa ammattiliitto-
jen mukaan työntekijän aseman määrittely: ovatko
alustatyöntekijät yrittäjiä, itsensä työllistäjiä vai työn-
tekijöitä ja onko töitä välittävillä alustoilla työnantaja-
tai työnvälittäjävastuita?

Saksalaisen ammattiyhdistysliike vaatii, että työn-
tekijä- ja työnantajamääritelmät päivitetään lainsää-
dännössä. Lisäksi työtä tarjoavat alustat on ammat-

tiyhdistysliikkeen mukaan veloitettava todistamaan,
että sille töitä tekevät ovat todellisia itsensä työllis-
täjiä, jotta ne eivät voisi välttää työ- ja sosiaaliturva-
lainsäädännön mukaisia työnantajavelvoitteitaan.
Alustayritysten olisi osallistuttava sosiaaliturvan ra-
hoitukseen. Myös itse sosiaaliturvaa on laajennettava
koskemaan alustatyötä ja muita itsensä työllistäjiä.

Keskustelua alustatalouden keikkatyöntekijöiden
työtulojen ja sosiaaliturvan yhteensovittamisesta ei
juurikaan löydy ammattiliittojen aineistoista. Perus-
tulosta käydään keskustelua, mutta saksalainen pal-
kansaajaliike suhtautuu siihen epäilevästi³⁰. Ammatti-
yhdistysliikkeen lähtökohta lienee, että alustatalouden
keikkatyöntekijöitä koskevat jatkossa samat sosiaa-
livakuutuksen säädökset kuin muitakin työntekijöitä,
jos alustatalouden keikkatyöntekijöiden asema saa-
daan määriteltyä.³¹

³⁰ Fuldaingo 30.4.2018; IG Metall-Vorstand 2018; Wirtschaftswoche 30.4.2018
³¹ Saksa-luvun lähteet: DGB (28.11.2016); DGB (24.05.2018); DGB (30.01.2018);
Metallityöväen liitto & Ammattiliitto Pro/Kinnunen 2012

5 Ison-Britannian palkansaajaliike arvostelee univesal credit -järjestelmää

Brittiläinen työttömyysturva

Vuonna 2010 Isossa-Britanniassa esiteltiin sosiaaliturvaa uudistava *universal credit* -järjestelmä. *Universal credit* yhdistää kuusi työttömyysturvaetuutta ja verovähennysoikeutta. Nämä ovat työttömyysetuudet, toimeentulotuki, asumistuki, verotuksen lapsivähennys ja kunnallisverovähennys. Tuki on kotitalouskohtainen ja se vaihtelee esimerkiksi iän, omaisuuden määrän ja sen mukaan, onko hakijalla lapsia ja puolisoa. Asumisosan laskentaan vaikuttaa moni asia, esimerkiksi huoneiden määrä suhteessa asukasmäärään ja se, onko asunto omistusasunto, vuokrattu yksityiseltä vai yhteiskunnan tukemana. Jokainen työtulona ansaittu punta vähentää tukea 63 pennyä. Etuus edellyttää työn hakemista ja aktiivista palveluiden vastaanottamista. Karenssit ovat ankaria. Viimesijainen toimeentulotuen kaltainen etuus on tasoltaan matala ja ehdot sen saamiseksi ovat tiukat.³²

Keikkatyön tarjoaminen ja työehdot

Keikkatyötä tehdään Isossa-Britanniassa paljon. Ammattiliittojen keskusjärjestö TUC³³ julkaisi raportin *The Gig is Up* keikkatyöstä vuonna 2017. Raportin mukaan Isossa-Britanniassa yli kolme miljoonaa ihmistä työskentelee epätyypillisissä työsuhteissa, joilla tarkoitetaan esimerkiksi keikkatyötä, vuokratyötä, 0-sopimuksia ja itsensä työllistämistä.

Keikkatyöntekijä on TUC:n mukaan kahdensuuntaisesti muita huonommassa tilanteessa: tulot ovat matalammat ja työehdot heikommat. Ammattiliittojen GMB ja Unisonin mukaan epätyypilliset työsuhteet ovat lisääntyneet esimerkiksi julkisella sektorilla ja hoivatyössä³⁴. Ison-Britannian suurin ammattiliitto Unite the Union on puolestaan ilmaissut olevansa huolissaan 0-sopimusten määrän kasvusta³⁵.

Ison-Britannian itsenäinen ammattiliitto IWGB on puhunut tarpeesta parantaa keikkatalouden työntekijöiden oikeuksia.

IWGB:n mukaan monessa keikkatyössä työn tekijän pitäisi olla palkattuna työntekijäksi eikä itsensä työllistäjäksi. IWGB on verrattain uusi ammattiliitto: se on perustettu vuonna 2012. Itsenäisen ammattiliiton tarkoituksena on edustaa jäseniään, jotka ovat perinteisesti olleet pienipalkkaisia, järjestäytymättömiä ja aliedustettuja: esimerkiksi alustatalouden keikkatyöntekijöitä.³⁶

TUC:n raportissa ehdotetaan politiikkamuutoksia, joilla voitaisiin parantaa keikkatyöntekijöiden asemaa. TUC:n mukaan työnantajille tulee varmistaa paremmat kannusteet tarjota laadukkaampia työsuhteita epätyypillisten työsuhteiden sijaan. Esimerkiksi verotus kannustaa tällä hetkellä työnantajia tarjoamaan epätyypillisiä työsuhteita.

Sosiaaliturva ja keikkatyö

TUC:n keskeinen argumentti *The Gig is Up* -raportissa on, että ensisijaisesti työn uusien muotojen epävarmuutta tulisi hillitä sen sijaan, että sosiaaliturvajärjestelmä suunnitellaan uudelleen. Keskusjärjestön mukaan sosiaaliturvajärjestelmän uudistaminen ei saa aiheuttaa nykyistä epävarmempia työsuhteita. TUC:n mukaan Ison-Britannian sosiaaliturvajärjestelmässä on myös muita kehityskohteita: sairaslomakäytänteet, vanhempainetuudet ja *universal credit*.

Raportissa todetaan, että palkallista sairaslomaa ei kerry, jos henkilö tienaa viikossa alle 113 punttaa. Vähän tienaavat keikkatyöntekijät eivät ole oikeutettuja palkalliseen sairaslomaan. TUC:n mukaan myös vähemmän tienaavilla tulee olla oikeus palkalliseen sairasvapaaseen. Raportti löytää ongelmia myös vanhempainvapaiden aikaisesta turvasta. Vähän ansaitsevien ja itsensä työllistäjä -äitien asemaa on jonkin verran jo parannettu, mutta silti heidän äitiysrahansa on rajatumpi kuin muiden³⁷. Isät ja adoptiovanhemmat ovat parannusten ulkopuolella.

The Gig is Up -raportti käsittelee jonkin verran *universal credit* -järjestelmää, mutta sen lisäksi TUC

³² Maanselkä 2017; Gov.Uk 13.8.2018

³³ TUC:n jäsenliitoissa on jäseniä noin 5,6 miljoonaa (TUC 1.8.2018)

³⁴ GMB 7.2.2017; Unison 7.2.2017

³⁵ Edustaa monia aloja, esimerkiksi teollisuus- ja kuljetusaloja. Noin 1 400 000 jäsentä (Unite the Union 1.8.2018A&B); Unite the Union 9.3.2016

³⁶ Esim. IWGB 12.5.2017; 19.5.2017; 29.8.2018; 6.9.2018

³⁷ Kansallisen sosiaalivakuutuksen piirissä oleville äitiysraha, isyysraha ja adoptiovanhemman etuus (Statutory Pay) ovat kuuden ensimmäisen viikon ajan enimmillään 90 prosenttia normaaleista ansioista. Vähän ansaitsevien ja itsensä työllistäjien etuus (Maternity Allowance) on enimmillään noin 145 punttaa viikossa.

on julkaissut siitä erillisen kannanoton³⁸. TUC vaikuttaisi suhtautuvan järjestelmään kriittisesti monien ongelmien vuoksi. Tukea joutuu ensinnäkin odottamaan kauan, jopa kuusi viikkoa. Maksujen viivästymisen vuoksi monet vuokraisännät eivät enää mielellään anna vuokralle asuntoja *universal creditin* tuensaajille. TUC:n mukaan brittiläinen media on keskittynyt pääasiassa tähän maksujen pitkään odotusaikaan, mutta järjestelmään liittyy muitakin parannustarpeita.

Vähän tienaat ovat saaneet aiemmin helpotusta verotuksesta Isossa-Britanniassa. Nyt *universal creditin* tarkoitus on korvata verovähennykset. *Universal credit* on kuitenkin työtulojen suojaosuuksissa verohelpotuksia huomattavasti tiukempi. Suojaosuus tarkoittaa summaa, jonka tuensaaja saa tienata ennen kuin etuus leikkaantuu. Näin on erityisesti tukea saavan perheen toissijaisen elättäjän eli pariskunnasta vähemmän tienavaan kohdalla: hänellä ei ole lainkaan suojaosaa tuloissa. Toissijainen elättäjä on yleensä nainen, joten perhekohtainen *universal credit* -järjestelmä saattaa heikentää naisten työmarkkina-asemaa. *Universal creditin* yksi päätarkoitus oli tehdä työntoesta aina kannattavaa. Jokaisesta ansaitusta punnasta vähennetään 63 pennya. Kun järjestelmää lanseerattiin, vähennyksen suunniteltiin olevan alun perin 55 pennya per ansaittu punta.

Tukea tarvitsevien itsensä työllistäjien ongelmana on *universal creditin* vähimmäistulotaso. Vuoden jälkeen itsensä työllistäjän soviteltu etuus lasketaan kansallisen keskiarvotulon mukaan³⁹, vaikka itsensä työllistäjä tienaisi todellisuudessa vähemmän.

Universal creditiin kuuluvat velvollisuudet pitävät edunsaajat lähellä työtä ja työvoimapalveluiden piirissä⁴⁰. Kaiken kaikkiaan TUC näkee *universal credit* -järjestelmän enemmän sosiaaliturvamenojen leikkurina kuin mekanismina tukea matalatuloisten kotitalouksien asemaa.⁴¹

Perustulokeskustelu

TUC julkaisi vuonna 2017 Fabian Society -ajatushautomosta tilatun selvityksen perustulosta. Sen mukaan

³⁸ TUC 23.11.2017

³⁹ Etuus lasketaan niin, että itsensä työllistäjä olisi tienannut viikossa 35h x keskiarvotuntipalkka. Ks. myös The Sun 20.7.2018.

⁴⁰ Fabian Society/Harrop & Tait 2017

⁴¹ TUC 2017

perustulo on herättänyt kiinnostusta viime aikoina yhtiön tulevaisuuden ratkaisuna. Työn kehityksen ajatellaan menevän suuntaan, jossa työ on epävarmempaa ja teknologian kehitys vähentää vakinaisten työsuhteiden määrää.⁴²

Raportin mukaan syyperusteisen sosiaali- ja työtömyysturvan ei aina nähdä toimivan epävarman työn aikakaudella. Se on kuitenkin yhteiskunnalle suhteellisen edullinen vaihtoehto. Sen sijaan perustulon kustannukset olisivat luultavasti korkeat. Monet perustulon kannattajat eivät kannata puhdasta perustuloa, koska esimerkiksi jonkunlainen syyperusteisuus tahdotaan säilyttää, ainakin asumiskustannusten suhteen. Lisäksi perustulon suuruus jäisi reilusti alle hyväksytystä elinkustannustasosta.

Perinteisiin syyperusteisiin järjestelmiin verrattuna perustulo voi sekä pienentää työssä olevien ja työttömien kuilua esimerkiksi kannustamalla myös osa-aikatyöhön että lisätä työehtojen heikontumisen riskiä. Toisen näkemyksen mukaan perustulo lisäisi työnhakijoiden neuvotteluvaltaa työehdoista, kun tuen saaminen ei edellyttäisi minkä tahansa työn vastaanottamista. Kaiken kaikkiaan Fabian Society:n raportin mukaan vastaus sosiaaliturvan haasteisiin ei tule yhdestä sosiaaliturvan muodosta oli se sitten perustulo tai jokin muu menetelmä. Muutos pitäisi sen sijaan tehdä monikerroksisesti vero- ja sosiaaliturvajärjestelmään. Parhaimmillaan järjestelmä voisi raportin mukaan olla sekä universaali että syyperusteinen ja sekä subjektiivinen että ehdollinen. Matkan varrella näiden uudistusten tulisi lähestyä perustulon ideaa: maltillisilla ja osittain perustulon kaltaisilla etuuksilla voi olla paikkansa tulevaisuudessa.

Ison-Britannian suurin ammattiliitto Unite the Union totesi vuonna 2016, että työn murroksessa digitalisaation ja työn pirstoutumisen myötä myös perustulosta voidaan keskustella. Liitto toteaa, että ammattiliittojen tehtävä on ajaa säällistä työtä, mutta myös turvata poissa työelämästä olevien elämiseen riittävä toimeentulo. Liiton mukaan perustulo ei saa mahdollistaa valtion subventioita niille yrityksille, jotka eivät maksa elämiseen riittäviä palkkoja. Ammattiliittojen tehtävänä nähdään jatkossakin tällaisten yritysten valvominen.⁴³

⁴² Fabian Society 1.8.2018; Fabian Society/Harrop & Tait 2017

⁴³ Unite the Union 12.9.2016

6 Erot ja yhtäläisyydet eri maiden palkansaajaliikkeiden kannoissa

Selvityksessä on tarkasteltu Ruotsin, Tanskan, Saksan ja Ison-Britannian palkansaajaliikkeiden näkemyksiä keikkatyöstä ja toimeentulosta muuttuvissa yhteiskunnissa. Työn murrokseen liittyvät ilmiöt eivät noudata valtioiden rajoja, vaan ovat kansainvälisiä. Näin ollen puheenaiheet ovat samankaltaisia, mutta niiden vahvuus ja näkökulma vaihtelevat yhteiskunnallisen kontekstin mukaan eri maissa. Esimerkiksi ansioturvasta ja keikkatyöntekijöiden mahdollisuudesta päästä sen piiriin puhutaan Pohjoismaissa mutta ei juurikaan Isossa-Britanniassa, koska koko sosiaaliturvajärjestelmä on lähtökohtaisesti erilainen.

Yhteisenä teemana on löydettävissä pohdinta siitä, miten turvata samaan aikaan sekä keikkatyötä ja epätyypillistä työtä tekevien toimeentuloturva että työntekijöiden työehdot. Ammattiyhdistysliikkeet ovat perinteisesti nähneet, että palkansaajalla on turvatuin asema toistaiseksi voimassaolevassa työsuhteessa. Samankaltaisia kantoja liittyen keikkatyöhön ja sosiaaliturvaan on löydettävissä ainakin Isossa-Britanniassa, Ruotsissa ja Saksassa:

- **Keikkatyöntekijöiden asema on määriteltävä uudelleen.** Teettäjäyrityksen tilaamaan itsensä työllistämiseen eri maiden järjestöt suhtautuvat kriittisesti, jos se tähtää lähinnä työsuhteen ehtojen ja työnantajavelvoitteiden kiertämiseen.
- **Jokainen on oikeutettu säälliseen työhön.** Keikkatyöntekijän aseman määrittely ja näennäisen itsensä työllistämisen ehkäisy auttaa selkeyttämään monen keikkatyöntekijän asemaa myös sosiaaliturvan näkökulmasta. Näin ollen työn keikkatyön tuomaa epävarmuutta tulee hillitä sääntelemällä työsuhteen ehtoja sen sijaan, että ensisijaisesti sosiaaliturvajärjestelmä suunnitellaan uudelleen.

- **Palkansaajajärjestöt suhtautuvat kriittisesti perustuloon.** Isossa-Britanniassa ja Ruotsissa palkansaajaliikkeessä vaikutettaisiin ajattelevan, että perustulo voi olla haitallisimmassa tapauksessa portti, joka mahdollistaa työehtojen heikentämisen. Lisäksi universaali ja vastikkeeton, määritelmällisesti puhdas perustulo, nähdään kalliiksi järjestelmäksi. Se voi myös aiheuttaa pienituloisuuden lisääntymistä. Toisaalta esimerkiksi brittiläinen liitto *Unite the Union* totesi vuonna 2016, että perustulosta voidaan keskustella.

Sosiaaliturvajärjestelmät ovat hyvin erilaisia eri maissa ja erilaisten järjestelmien toiminnan ymmärtäminen on välillä haastavaa. Ehkä yhteinen nimittävä tekijä on, ettei palkansaajaliike tarjoa vaikeisiin ja monimutkaisiin kokonaisuuksiin yksinkertaisia vastauksia. ■

7 Lähteet

Arbetet (14.6.2018), LO:s krav: Dags att stoppa missbruket av F-skatten. Saatavissa: <https://arbetet.se/2018/06/14/los-krav-stoppa-missbruket-av-f-skatten/>.

Arbetet (15.6.2018), Utredare: Reglerna kring F-skatt kan behöva ändras. Saatavissa: <https://arbetet.se/2018/06/15/utredare-reglerna-kring-f-skatt-kan-behova-andras/>.

Arbetet (26.2018), Regeringen: Fler ska omfattas av a-kassan. Saatavissa: <https://arbetet.se/2018/02/26/regeringen-fler-ska-omfattas-av-a-kassan/>.

Arbetet (27.2.2018), LO ser risker med ändrad grund för a-kassa. Saatavissa: <https://arbetet.se/2018/02/27/lo-ser-risker-med-andrad-grund-for-a-kassa/>.

Arbetet/Klepke Martin (15.1.2016), Martin Klepke: Medborgarlön skapar en ny underklass. Saatavissa: <https://arbetet.se/2016/01/15/medborgarlön-skapar-en-ny-underklass/>.

DGB (2015), Members. Saatavissa: <http://en.dgb.de/member-unions>.

DGB (24.05.2018), Arbeitsmarkt aktuell 05/2018: Sozialen Arbeitsmarkt am Leitbild "Gute Arbeit" ausrichten. Saatavissa: <http://www.dgb.de/themen/++co++ecb0ea20-5f45-11e8-99d9-52540088cada>.

DGB (28.11.2016), Raus aus der Armutsfalle - DGB-Reformkonzept Minijob. Saatavissa: <http://www.dgb.de/themen/++co++ca-6dc942-acb8-11e6-97f0-525400e5a74a>.

DGB (30.01.2018), Plattformbetreiber müssen soziale Verantwortung übernehmen, einblick Februar 2018. Saatavissa: <http://www.dgb.de/themen/++co++fcd680ca-05ba-11e8-ade6-52540088cada>.

Fabian Society (1.8.2018), Our history. Saatavissa: <https://fabians.org.uk/about-us/our-history/>.

Fabian Society / Harrop, Andrew & Cameron Tait (2017), Universal basic income and the future of work. Saatavissa: <https://www.tuc.org.uk/research-analysis/reports/universal-basic-income-and-future-work>.

FinUnion/Väänänen, Ronja (2018), Kuka on työntekijä? EU-tason apua alustatalouden työntekijöille tarvitaan. FinUnionsin blogiteksti. Saatavissa: https://www.finunions.org/ajankohtaista/blogi/kuka_on_tyontekija_eu-tason_apua_alustatalouden_tyontekijoille_tarvitaan.2933.blog.

Fuldainfo (30.4.2018), DGB-Chef strikt gegen bedingungsloses Grundeinkommen. Saatavissa: <https://www.fuldainfo.de/dgb-chef-strikt-gegen-bedingungsloses-grundeinkommen/>.

GMB (7.2.2017), 'Shocking' Rise In Insecure Public Sector Jobs. Saatavissa: <http://www.gmb.org.uk/newsroom/insecure-public-sector>.

Gov.UK (13.8.2018), *Universal Credit: What you'll get*. Saatavissa: <https://www.gov.uk/universal-credit/what-youll-get>.

Helsingin sanomat (19.4.2018), Ruotsi tahtoo pakolaiset nopeammin töihin, ja uudet toimet näyttävät tehoavan – Sakinah Mohammadille, 22, halpamarkettityö on onnenpotku, kielikoulu ja itsenäisyyden tae. Saatavissa: <https://www.hs.fi/talous/art-2000005647009.html>.

IG Metall-Vorstand (2018), Bedingungsloses Grundeinkommen. Arbeitspapier 4/2018. Saatavissa: https://www.igmetall.de/docs_20180410_Arbeitspapier_4_Bedingungsloses_Grundeinkommen_GP_2018_a5687797c1b63f782b55ae1e1ad1395b9b48ef57.pdf.

IWGB (12.5.2017), First gig-economy company to admit to unlawfully classifying its couriers as independent contractors. Saatavissa: <https://iwgb.org.uk/2017/05/12/first-gig-economy-company-to-admit-to-unlawfully-classifying-its-couriers-as-independent-contractors/>.

IWGB (19.5.2017), IWGB brings landmark case to extend rights of workers in the "gig economy". Saatavissa: <https://iwgb.org.uk/2017/05/19/iwgb-brings-landmark-case-to-extend-rights-of-workers-in-the-gig-economy/>.

IWGB (29.8.2018), *The Gig is Up*. Saatavissa: <https://iwgb.org.uk/page/campaigns/gig-econ>.

IWGB (6.9.2018), *About Us*. Saatavissa: <https://iwgb.org.uk/page/about/about>.

LO Ruotsi (12.9.2013), M överger arbetslinjen i arbetslöshetsförsäkringen. Saatavissa: https://mellansverige.lo.se/start/ta_och_artiklar/m_overger_arbetslinjen_i_arbetsloshetsforsakringen.

LO Ruotsi (20.10.2017), Allmän visstidsanställning. Saatavissa: http://www.lo.se/start/facket_direkt/anstallningsformer/allman_visstidsanstallning.

LO Ruotsi (2018A), LOs politiska plattform – valet 2018. Saatavissa: [http://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_1366026587231_los_politiska_plattform_valet_2018_webb_pdf/\\$File/LOs%20politiska%20plattform%20valet%202018_webb.pdf](http://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_1366026587231_los_politiska_plattform_valet_2018_webb_pdf/$File/LOs%20politiska%20plattform%20valet%202018_webb.pdf).

LO Ruotsi (2018B), Därför behöver Sverige etableringsjobb. Saatavissa: [http://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_1366026587231_darfor_behover_sverige_etableringsjobb_webb_pdf/\\$File/Darfor%20behover%20Sverige%20etableringsjobb_webb.pdf](http://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_1366026587231_darfor_behover_sverige_etableringsjobb_webb_pdf/$File/Darfor%20behover%20Sverige%20etableringsjobb_webb.pdf)

LO Ruotsi (23.10.2018), De oorganiserade – Gig-ekonomin och den fackliga anslutningen. Saatavissa: http://www.lo.se/start/lo_fakta/de_oorganiserade_gig_ekonomin_och_den_fackliga_anslutningen?fbclid=IwAR1ETgcOsyas8ssbqBy5nHhNuys4hBtvADNxj0_OZhYQK6Q74DxoYSGm8IAw.

LO Ruotsi (23.4.2018), Etableringsjobb. Saatavissa: http://www.lo.se/start/loner_arbetstider_och_avtal/etableringsjobb.

LO Ruotsi (24.4.2018), This is LO. Saatavissa: http://www.lo.se/english/this_is_lo.

LO Ruotsi/Palm, Johanna (2018), De oorganiserade – Gig-ekonomin och den fackliga anslutningen. Saatavissa: [http://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027478784_de_oorganiserade_pdf/\\$File/de_oorganiserade.pdf](http://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027478784_de_oorganiserade_pdf/$File/de_oorganiserade.pdf).

LO Tanska (1.7.2017), *Professor Steen Scheuers rapport om atypisk beskæftigelse i Danmark*. Saatavissa: <https://lo.dk/professor-steen-scheuers-rapport-atypisk-beskaeftigelse-danmark/>.

LO Tanska (18.5.2017), *Ny dagpengeaftale stiller selvstændige og atypisk beskæftigede mere lige*. Saatavissa: <https://lo.dk/ny-dagpengeaftale-stiller-selvstaendige-atypisk-beskaeftigede-mere-lige/>.

LO Tanska (25.4.2017), *Nye dagpengeanbefalinger styrker selvstændige og atypisk ansattes sikkerhedsnet*. Saatavissa: <https://lo.dk/nye-dagpengeanbefalinger-styrker-selvstaendige-atypisk-ansattes-sikkerhedsnet/>.

LO Tanska (29.9.2017), *Nye tal: Hver tiende opslået jobopslag er midlertidigt*. Saatavissa: <https://lo.dk/8702/>.

LO Tanska (7.8.2018), *Affiliated unions and cartels*. Saatavissa: <https://lo.dk/en/about-lo/affiliated-unions-and-cartels/>.

LO Tanska/Scheuer, Steen (2017), *Atypisk beskæftigelse i Danmark – Om deltidsansattes, midlertidigt ansattes og soloselvstændiges vilkår*. Saatavissa: <https://lo.dk/wp-content/uploads/2017/09/atypisk-beskaeftigelse-i-danmark-steen-scheuers-rapport-endeelig-rettet-version.pdf>.

Maanselkä, Asmo (2017), *Kannustava perusturva – Isosta-Britanniasta mallia Suomen sosiaaliturvauudistukseen*. Ajatushautomo kompassi.

Metallityöväen liitto & Ammattiliitto Pro / Kinnunen, Kari (2012), *Pirstaleisuutta ja eriarvoisuutta, Metalliliitto ja Pro*. Saatavissa: https://www.murikka-opisto.fi/c/document_library/get_file?uuid=f8a3b2d9-41ce-47fa-8de7-1f1b1a451198&groupId=10137.

OECD (2018), *Economic Survey of Finland 2018*. Saatavissa: <http://www.oecd.org/eco/surveys/economic-survey-finland.htm>.

Pohjoismainen sosiaaliturvaporaaali (13.8.2018), *Tanska – Työttömyysturva*. Saatavissa: <http://www.nordsoc.org/fi/Tanska/Tyotto-myysturva/>.

The Sun (20.7.2018), *Workers' Rights - What is the minimum income floor on Universal Credit and are self-employed workers at a disadvantage?* Saatavissa: <https://www.thesun.co.uk/money/6027895/what-is-the-minimum-income-floor-on-universal-credit-and-are-self-employed-workers-at-a-disadvantage/>.

TUC (1.8.2018), What We Do. Saatavissa: <https://www.tuc.org.uk/what-we-do>.

TUC (2017), The Gig is Up – Trade Unions Tackling Insecure Work. Saatavissa: <https://www.tuc.org.uk/sites/default/files/the-gig-is-up.pdf>.

TUC (23.11.2017), The budget didn't fix the problems of Universal Credit. Here's what the Chancellor should have said. Saatavissa: <https://www.tuc.org.uk/blogs/budget-didn%E2%80%99t-fix-problems-universal-credit-here%E2%80%99s-what-chancellor-should-have-said>.

Unison (7.2.2017), Unison responds to TUC analysis saying insecure work up by a quarter since 2011. Saatavissa: <https://www.unison.org.uk/news/press-release/2017/02/unison-responds-to-tuc-analysis-saying-insecure-work-up-by-a-quarter-since-2011/>.

Unite the Union (1.8.2018), About Us. Saatavissa: <http://www.unitetheunion.org/growing-our-union/about-us/>.

Unite the Union (1.8.2018), List of Sectors. Saatavissa: <http://www.unitetheunion.org/how-we-help/list-of-sectors/>.

Unite the Union (12.9.2016), Unite: In fight against poverty do not rule out a basic income. Saatavissa: <http://www.unitetheunion.org/news/unite-in-fight-against-poverty-do-not-rule-out-a-basic-income/>.

Unite the Union (9.3.2016), Unite warns of growing crisis of insecure work as zero hours figures rise. Saatavissa: <http://www.unitetheunion.org/news/unite-warns-of-growing-crisis-of-insecure-work-as-zero-hours-figures-rise/>.

Wirtschaftswoche (30.4.2018), "Bedingungsloses Grundeinkommen ist eine absolute Fehlorientierung". Saatavissa: <https://www.wiwo.de/politik/deutschland/gewerkschaften-bedingungsloses-grundeinkommen-ist-eine-absolute-fehlorientierung/21230730.html>.

Yle (25.1.2018), *Näin työttömiä aktivoidaan Tanskassa: Suomessa parjattu aktivointi saa kiitosta, "tärkeää erityisesti työttömyyden alussa"*. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-10041628>.

